

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 18.5.2005
KOM(2005) 196 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

Silnejšie partnerstvo EU-USA a otvorenejší trh pre 21. storočie

DÔVODOVÁ SRÁVA

1. Vo „Vyhlásení EU-USA o posilnení nášho hospodárskeho partnerstva“, ktoré bolo prijaté na samite EU-USA v roku 2004, sú transatlantickí partneri vyzvaní, aby rozvíjali do budúcnosti zameranú stratégiu intenzívnejších hospodárskych vzťahov medzi EÚ a USA. V tomto vyhlásení sa od zúčastnených strán na oboch brehoch Atlantického oceánu požaduje, aby zhodnotili vzájomné hospodárske vzťahy a preskúmali prostriedky na odstránenie obchodných, regulačných a investičných prekážok.
2. Na strane EÚ sa 30. septembra 2004 začala verejná on-line diskusia. Podnikateľská sféra, organizácie zamerané na životné prostredie a spotrebiteľa, odbory a iné zainteresované skupiny a jednotlivci boli vyzvaní vyjadriť svoje názory na prekážky, s ktorými sa stretávajú pri obchodovaní alebo investovaní na trhoch druhej strany. Zainteresované strany dostali aj možnosť vyjadriť svoje názory na dvoch konferenciách zúčastnených strán, ktoré zorganizovala Komisia.
3. Na základe spätnej väzby zúčastnených strán Komisia vytipovala oblasti, ktoré by bolo potrebné riešiť v spolupráci s USA. Iniciatívy, ktoré navrhuje Komisia, predstavujú súbor určený na podporu vzájomného obchodu a investícií medzi EÚ a USA v troch oblastiach:
 - regulácia transatlantického trhu;
 - dynamika poznatkov a inovácií;
 - prepracovaný a bezpečnejší hraničný režim pre dynamickejšie podnikanie a investície.
4. So zreteľom na mechanizmy plnenia Komisia navrhuje kombináciu záväzných a nezáväzných prístupov v jednotlivých sektoroch s cieľom poskytnúť nový podnet a kvalitu hospodárskemu partnerstvu medzi EÚ a USA a zároveň zohľadňovať náš záväzok podporovať trvale udržateľný rozvoj. Zahŕňalo by to zaujatie ambiciózneho postoja na podporu účinnejšej regulácie spolupráce.
5. Ex ante zhodnotenie akýchkoľvek ďalších záväzných povinností by prebiehalo v súlade s oznámením¹. Zhodnotenie dopadu na trvale udržateľný rozvoj by sa navyše uskutočnilo v súlade s pravidlami platnými pre návrhy Komisie, ktoré vyplývajú z tohto oznámenia a vyžadujú si poverenie od Rady.
6. V oznámení sú tiež obsiahnuté viaceré návrhy na podporu všeobecných politických zámerov pri transatlantickom partnerstve.

¹ KOM(2002) 276.

OBSAH

1.	Úvod.....	4
2.	Odôvodnenie	4
3.	Iniciatívy na zlepšenie fungovania transatlantického trhu	6
3.1.	Regulácia transatlantického trhu	6
3.1.1.	Spolupráca na regulačnej politike	6
3.1.2.	Uľahčenie investícií	8
3.1.3.	Politika hospodárskej súťaže a jej presadzovanie	8
3.1.4.	Verejné obstarávanie	8
3.1.5.	Letecká doprava	9
3.1.6.	Služby námornej dopravy a námorné záležitosti	9
3.1.7.	Finančné trhy.....	10
3.1.8.	Voľný pohyb podnikateľov	10
3.1.9.	Vzájomné uznávanie odbornej kvalifikácie	10
3.2.	Dynamika znalostí a inovácií	11
3.2.1.	Nové technológie	11
3.2.1.1.	Informačné a komunikačné technológie (IKT): regulácia pre inováciu	11
3.2.1.2.	Vesmír	11
3.2.2.	Duševné vlastníctvo	12
3.2.3.	Výskum a vývoj	12
3.2.4.	Energia	
3.2.5.	Vzdelávanie a odborná príprava.....	13
3.3.	Prepracovaný a bezpečný hraničný režim pre rýchlejšie podnikanie a investície.	13
4.	Plnenie hospodárskych cieľov	14
4.1.	Nástroje politiky	15
5.	Všeobecné politické zámery vzťahov EÚ-USA.....	16
5.1.	Nový transatlantický program (NTP) – nezávislé hodnotenie	16
5.2.	Napĺňanie politického profilu vzťahov EÚ-USA, aby zodpovedali našim ambíciám	17
6.	Záver a odporúčania	18

1. ÚVOD

Pri plnení „Vyhlásenia EÚ-USA o posilnení hospodárskeho partnerstva“ (ďalej len „dromolandská deklarácia“), schválenom na samite EÚ-USA v roku 2004, toto oznámenie poskytuje súbor navrhovaných iniciatív na podporu obchodu medzi EÚ a USA a vzájomných investícií. Tieto iniciatívy zahŕňujú spoluprácu v oblasti regulácie, služieb (vrátane leteckej dopravy a finančných trhov), investícií, hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, inovácií a nových technológií, ako aj styčných bodov obchodu a bezpečnosti. Rámec, ktorý zaväzuje oboch partnerov, aby uplatnili potrebné opatrenia na splnenie svojich záväzkov, je navrhnutý pre všetky sektory s cieľom dať nový podnet a kvalitu hospodárskemu partnerstvu EÚ a USA a pracovať na vytvorení bezbariérového transatlantického trhu. Je vytvorený tak, aby poskytol príslušným regulačným orgánom potrebné nástroje na podporu spolupráce a zabránil problémom pri regulácii. Politický dohľad bude prospešný pri zabezpečení plnenia záväzkov, ktoré majú priniesť výsledky. Z tohto dôvodu Komisia navrhuje, aby bolo na samite EÚ-USA v roku 2005 schválené hospodárske vyhlásenie, na základe ktorého by sa začala práca v uvedených oblastiach. Mala by sa zachovať možnosť realizovať mnohé z nich prostredníctvom záväzných zmlúv. V oznámení sú tiež obsiahnuté viaceré návrhy na podporu všeobecných politických zámerov pri transatlantickom partnerstve.

2. ODÔVODNENIE

Hospodárske vzťahy sú základom vzťahu EÚ a USA, ktorý sa neustále rozširuje. Ich skutočná prosperita pomáha vytvárať podmienky, ktoré v uplynulých desaťročiach umožnili rozvoj transatlantických politických vzťahov.

Poprední politickí predstavitelia sa na samite EÚ-USA na zámku Dromoland v roku 2004 dohodli, že budú hľadať prostriedky a najvhodnejší spôsob spolupráce na zvýšenie hospodárskeho rastu, tvorbu pracovných miest a inovácie, a vyzvali zúčastnené strany na oboch stranách Atlantického oceánu, aby prispeli svojimi predstavami, ako by bolo možné ďalej rozvinúť transatlantickú hospodársku spoluprácu. Ich cieľom je na samite v roku 2005 prijať stratégiu zameranú na budúcnosť a posilnenie hospodárskeho partnerstva EÚ-USA. Trojmesačné konzultácie zúčastnených strán z EÚ sa skončili 31. decembra 2004. Reakcie zúčastnených strán priniesli mnoho konštruktívnych nápadov. Väčšina reakcií bola zameraná na potrebu odstránenia prekážok bezcolného obchodu, najmä pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa regulácie, obchodu a bezpečnosti¹. Zúčastnené strany tiež konštatovali, že v lisabonskom programe sa dosiahol ďalší pokrok, ktorý je predpokladom k opätovnému oživeniu transatlantických hospodárskych vzťahov. Toto oznámenie obsahuje návrhy na spoločnú stratégiu EÚ a USA na posilnenie hospodárskej integrácie. Berie do úvahy aj možnosť posilniť politické štruktúry na podporu vzťahov EÚ-USA.

¹ Pozri http://europa.eu.int/comm/external_relations/us/consultation/results/index.htm - príspevky účastníkov

EÚ a USA sa podieľajú na najväčšom objeme vzájomného obchodu a investícií na svete. V roku 2003 dosiahol celkový objem obchodu medzi EÚ a USA v tovare a službách výšku 600 miliárd eur. Aj keď sa možno spory v obchodných záležitostiach dostávajú na titulné stránky novin, v skutočnosti sa týkajú iba 2 % uvedeného objemu. Čoraz výraznejšou črtou hospodárskych vzťahov EÚ a USA je obrovský príliv zahraničných investícií v oboch smeroch. V roku 2003 tento príliv dosiahol výšku 1,4 triliónov eur pri obojsmerných investíciách (766 miliárd eur zahraničných investícií EÚ v USA a asi 640 miliárd eur zahraničných investícií USA v Európe). V EÚ a v USA je na transatlantické obchodné aktivity viazaných až 14 miliónov pracovných miest. Konkurencieschopnosť možno ďalej zvýšiť znížením nákladov podnikateľských vstupov, podporou medzinárodnej spolupráce v oblasti regulácie, podporou práv duševného vlastníctva a úsilím o otvorenie trhov v tretích krajinách.

Napriek rozsahu vzájomných hospodárskych vzťahov do obchodu a investícií naďalej zasahuje mnoho faktorov². Kvalitnejší rámec regulačných opatrení má významnú funkciu pri posilňovaní týchto vzťahov a pri rozširovaní obchodných možností. Po prvé, náklady vynaložené na regulačné prekážky sú v niektorých oblastiach naďalej pomerne vysoké. Postupný pokrok týkajúci sa týchto prekážok by mohol priniesť značné zisky v odvetviach, a to pre podnikateľov i zákazníkov. Po druhé, potrebujeme podporiť základy rastu a inovácie tým, že zintenzívime pokrok zameraný na rozvoj a integráciu našich znalostných ekonomík. Po tretie, pred EÚ i USA stoja závažné interné aj externé hospodárske úlohy. V USA je vysoký rozpočtový aj obchodný deficit. EÚ musí riešiť svoju neuspokojivú mieru rastu. Napokon EÚ a USA musia čeliť čoraz silnejším konkurenčným tlakom zo strany prudko sa rozvíjajúcich hospodárstiev, napríklad Číny a Indie.

EÚ na tieto úlohy reagovala prostredníctvom obnovenej Lisabonskej stratégie, v ktorej sa ráta s bližšou integráciou a novými podnetmi pre medzinárodnú konvergenciu v oblasti regulácie a administratívy³ pri udržaní dlhodobého cieľa trvale udržateľného rozvoja. Prehlbovanie hospodárskeho partnerstva medzi EÚ a USA tak slúži širokému cieľu, ktorým je podpora zamestnanosti a rastu, ako aj podpora inováciám zároveň s novými podnetmi pre obchod a investície. Viacero týchto úloh súvisí s trvale udržateľným rozvojom vo všetkých jeho dimenziách (t. j. životné prostredie, sociálne a hospodárske aspekty). Trvale udržateľný rozvoj by preto mal mať v hospodárskych vzťahoch EÚ a USA významné miesto.

² Správa Európskej komisie o obchodných a investičných prekážkach USA, 2004 – pozri http://trade-info.cec.eu.int/doclib/docs/2005/march/tradoc_121929.pdf.

³ Oznámenie Komisie Európskej rade zo dňa 2.2.2005 „Spoločná práca pre rast a pracovné miesta – nový začiatok Lisabonskej stratégie“ pod nadpisom „Rast a pracovné miesta: globálna dimenzia“ (str. 19): „Na medzinárodnej úrovni by sa mali objaviť nové podnety regulačnej a administratívnej konvergenzie, najmä v transatlantických obchodných vzťahoch. Pri zabezpečení, aby sa normy na medzinárodnej úrovni čo najviac zblížovali – či už s najväčšími obchodnými partnermi ako USA, alebo s rýchlo sa rozvíjajúcimi trhmi v Ázii ako Čína, India a s inými krajinami s sediacimi s EÚ – ďalej existuje možnosť významne znížiť náklady a zvýšiť produktivitu. Tomuto programu sa Komisia bude aktívne venovať.“ - KOM(2005) 24.

Splnenie programu rozvoja Svetovej obchodnej organizácie prijatého v Dohu je hlavnou prioritou udržateľného celosvetového rozvoja. EÚ a USA spolupracujú na dosiahnutí tohto cieľa. Zmluva o voľnom obchode medzi EÚ a USA by pre túto mnohostrannú prioritu bola rizikom. Vhodnou platformou na rokovania o znížení ciel je Svetová obchodná organizácia. Dvojstranné hospodárske iniciatívy medzi EÚ a USA by mali dopĺňať proces Svetovej obchodnej organizácie a mali by riešiť hlavné prekážky, ktoré sú svojou podstatou regulačné. Zmluva o voľnom obchode medzi EÚ a USA by sa netýkala tohto kľúčového problému v obchodných vzťahoch EÚ-USA.

I keď sa o makroekonomických otázkach, ktoré zaujímajú EÚ a aj USA, diskutuje na rozličných multilaterálnych fórach, dvojstranná výmena názorov na tieto otázky by mohla pomôcť vypracovať spoločnú analýzu. Posilnilo by to celkové partnerstvo medzi EÚ a USA a uľahčilo by to budovanie konsenzu týkajúceho sa makroekonomických záležitostí na mnohostranných fórach.

3. INICIATÍVY NA ZLEPŠENIE FUNGOVANIA TRANSATLANTICKÉHO TRHU

3.1. Regulácia transatlantického trhu

3.1.1. Spolupráca na regulačnej politike

Ako sa transatlantické hospodárstvo rozvíja, je čoraz jasnejšie, že bez rozširovania regulačného horizontu už nie je možné uspokojiť požiadavky na koreknejšiu hospodársku súťaž a vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a životného prostredia. Toto zistenie viedlo k častejším a intenzívnejším kontaktom medzi tvorcami regulačných opatrení EÚ a USA, vrátane orgánov hospodárskej súťaže. Tieto kontakty sú významné, pretože regulácia vo vzduchoprázdne môže zapríčiniť hospodárske deformácie, ba dokonca aj škody. Demokratická zákonnosť a zodpovednosť však vyžaduje, aby bola zachovaná regulačná samostatnosť a najvyššia úroveň zdravotníctva, bezpečnosti, životného prostredia a ochrany spotrebiteľa.

Všeobecne sa uznáva, že transatlantický trh funguje vcelku bez problémov. Dôkazom toho je čistý objem denného presunu tovaru a kapitálu. V niektorých oblastiach je však potrebné posilniť dialóg a spoluprácu, najmä pred zavedením regulačných opatrení, aby tak bolo možné vyhnúť sa rozdielom v prístupe EÚ a USA, ktoré môžu zvyšovať náklady a brzdiť rastový potenciál, pričom už neslúžia zákazníkom, podnikateľom ani iným zúčastneným stranám.

Napriek tomu, že pri regulačnej spolupráci medzi EÚ a USA boli zaznamenané významné úspechy, problémy pretrvávajú. Úlohou je nájsť taký spôsob spolupráce na regulačných opatreniach, pri ktorom budú ich tvorcovia uznávať, že, i keď sa musia v prvom rade sústrediť na svoje domáce prostredie, teraz sú už aj spoločnými správcami a regulátormi transatlantického trhu.

Nedávne pokusy o zlepšenie spolupráce medzi tvorcami regulačných opatrení sú zahrnuté do usmernení EÚ a USA týkajúcich sa regulačnej spolupráce a transparentnosti vypracovaných v roku 2002. Systematickejší prístup bol vypracovaný v postupovom pláne regulačnej spolupráce EÚ-USA z júna 2004. Tieto

nezáväznä nástroje sa týkajú priemyselných výrobkov. Sú krokom vpred a ich výsledkom je spolupráca vo viacerých oblastiach, všeobecne zvyšujú uvedomovanie si potreby posilniť regulačnú spoluprácu medzi EÚ a USA a u zúčastnených strán majú pozitívny ohlas. Tieto nástroje však doteraz nie sú dostatočne známe. Ich účinné zavádzanie často záleží na stanovení priorít medzi dostupnými zdrojmi alebo na charaktere regulačných mandátov a povolení. Stupeň záväznosti spolupráce medzi regulačnými orgánmi je preto rozličný.

Skúsenosť tak ukazuje, že najvyššia úroveň politickej podpory, rovnako ako mechanizmus tvorby programu, sa vyžaduje pri vytipovaní tých oblastí, v ktorých by bolo potrebné dosiahnuť väčší pokrok a rozvinuť príslušné ciele a priority na pravidelnom základe. Skúsenosť s doterajšími dialógmi o regulácii, ktoré sa týkali rozličných oblastí, tiež ukazuje, že nemožno použiť model „jedna šablóna vyhovuje všetkým“ a že je nevyhnutná pružnosť, pretože v niektorých prípadoch už dialóg funguje dobre. Na základe doterajších skúseností môžu teraz EÚ a USA urobiť ambiciózný kvalitatívny krok smerujúci k posilneniu spolupráce v oblasti regulácie. Mal by byť pritom zachovaný sektorový prístup a podľa potreby by sa mala uplatniť široká škála nástrojov, od výmeny informácií a budovania dôvery po záväzné prístupy vyžadujúce si legislatívne zmeny.

Posilnený prístup by mal zahŕňať:

- Zvýšenie spolupráce v dodávateľských odvetviach, vrátane týchto kľúčových prvkov:
 - (a) včasná výmena ročných pracovných programov Komisie a tvorcov regulačných opatrení z USA;
 - (b) „horúca linka“ regulátorov, ktorá sa použije, ak jedna strana požaduje konzultácie o nových regulačných iniciatívach, ktoré pripravuje druhá strana a ktoré by mohli ovplyvniť jej dôležité záujmy;
 - (c) vytipovanie odvetví, v ktorých má spolupráca najväčšie možnosti priniesť zvýšený hospodársky prospech;
 - (d) v štádiu vyvíjania nových noriem alebo politických iniciatív konzultácie s medzinárodnými orgánmi tvoriacimi normy;
 - (e) podpora primeraného hodnotenia hospodárskych, sociálnych dopadov a dopadov na životné prostredie za hranicami príslušných strán;
 - (f) výmena a vývoj najvhodnejšej praxe v oblasti metodiky hodnotenia rizík vzhľadom na ochranu spotrebiteľov a životného prostredia a so zreteľom na zásadu prevencie;
 - (g) ďalšie opatrenia podporujúce lepšie vzájomné porozumenie regulačných postupov druhej zúčastnenej strany a účinnejšie a konzistentnejšie uplatňovanie regulačných postupov a nástrojov. Zahŕňalo by to aj výmenu najvhodnejších regulačných postupov, ktoré sa týkajú ustanovení o transparentnosti a verejných konzultácií.

- Uznávanie ekvivalencie, ak regulačné opatrenia a normy, i keď sú rozličné, poskytujú ekvivalentnú úroveň ochrany a kvality.
- Vývoj spoločných štandardov podľa potreby.

3.1.2. *Uľahčenie investícií*

Napriek významu investičných tokov v hospodárskych vzťahoch medzi EÚ a USA na strane USA pretrvávajú neštandardné obmedzenia vlastníctva, ktoré presahujú minimum nevyhnutné z bezpečnostných dôvodov. V sektore leteckej dopravy by odstránenie týchto obmedzení vlastníctva majetku v zahraničí na oboch stranách Atlantického oceánu dopravcom umožnilo lepší prístup k medzinárodnému kapitálu, ktorý by zasa podnietil celosvetovú prevádzku, rast, účinnosť konkurencie a podporu hospodárskej súťaže a bol prínosom pre spotrebiteľov. Vo všeobecnosti sú spoločnosti v EÚ tiež znepokojené, že súčasťou preverovacích a oznamovacích postupov Výboru pre zahraničné investície v USA je neprímeraný dohľad a požiadavky na riadenie spoločnosti, ako aj previerky vybraných pracovníkov. EÚ by sa mala usilovať, aby USA zrušili súčasné obmedzenia vlastníctva a aby ich nahradili zjednodušenými, odôvodnenými a primeranými požiadavkami na oznamovanie, a to prípadne prostredníctvom záväzných predpisov.

Ďalšou otázkou je podpora pokroku reformy USA v oblasti deliktov, ktorá je pre európskych investorov predmetom intenzívneho záujmu, pretože pochybné nároky na odškodnenie v investičnej oblasti v USA sú pre nich najvýznamnejším dôvodom neistoty.

3.1.3. *Politika hospodárskej súťaže a jej presadzovanie*

Keďže sa hospodárstva EÚ a USA čoraz viac prepájajú, majú fúzie a akvizície na jednej strane Atlantického oceánu čoraz väčší vplyv na politiku hospodárskej súťaže v jurisdikcii druhej strany. Európska komisia a orgány pre hospodársku súťaž USA intenzívne spolupracujú na základe dohôd z rokov 1991 a 1998, pričom koordinujú postup pri presadzovaní hospodárskej súťaže a výmene informácií bez utajenia. Pokiaľ ide o medzinárodné kartely, ktoré sú predmetom spoločného vyšetrovania, prekážkou účinnej spolupráce tam môže byť nedostatočný rámec na výmenu informácií dôverného charakteru. EÚ a USA by mali snažiť o hľadanie spôsobu, ako pri výmene takýchto informácií prekonať prekážky.

3.1.4. *Verejné obstarávanie*

Otvorenie trhov pre verejné obstarávanie medzi EÚ a USA by zvýšilo konkurencieschopnosť Európy a vytvorilo by nové možnosti pre EÚ (vrátane malých a stredných podnikov). I keď dohoda Svetovej obchodnej organizácie o verejnom obstarávaní podstatne zvyšuje možnosti verejného obstarávania pre obe strany, USA na snahy o zlepšenie tejto situácie dosiaľ nereagovali. Spoločnosti EÚ uvádzajú, že „Buy America“, zákon o drobnom podnikaní a preferencie na štátnej úrovni sú medzi hlavnými prekážkami prístupu na trh.

Aby sa táto situácia napravila, bolo by potrebné sa zaoberať vzťahmi s USA v oblasti verejného obstarávania na základe reciprocity, ako aj dohodou o vládnom obstarávaní GPA-plus. Na základe doterajšej práce by mali byť vytvorené sprievodné

opatrenia na zlepšenie vzájomného prístupu k výzvam na predkladanie ponúk, vrátane zvýšenia využívania elektronického verejného obstarávania na oboch stranách.

Okrem toho EÚ a USA by mali posilniť koordináciu a spoluprácu s cieľom napomáhať rozvoj pluralitných a viacstranných rokovaní o vládnom obstarávaní: prehodnotiť dohodu o vládnom obstarávaní (GPA - text i dotknuté oblasti), rozšíriť účasť na tejto dohode a rokovať o multilaterálnej dohode o vládnom obstarávaní v oblasti služieb v rámci Všeobecnej dohody o obchode a službách (GATS).

3.1.5. Letecká doprava

Rokovania o dohode o komplexných službách medzi EÚ a USA nám poskytujú veľkú príležitosť dať konkrétny zmysel bližším transatlantickým vzťahom. Služby leteckej dopravy sú v súčasnosti obmedzené regulačným rámcom, ktorý odráža politickú scénu a technickú vyspelosť štyridsiatych rokov 20. stor. Pre letecké spoločnosti USA a EÚ by sa otvorili nové podnikateľské možnosti a na základe dohody by sa mohli poskytnúť obrovské hospodárske výhody (prínos pre spotrebiteľov vo výške najmenej 5 miliárd USD ročne, vyše 17 miliónov ďalších cestujúcich ročne, nové pracovné príležitosti na oboch stranách Atlantického oceánu). Komplexná dohoda EÚ-USA by vytvorila spoľahlivý hospodársky a právny základ transatlantických služieb leteckej dopravy. Čas dozrel na ďalšie rokovania, ktoré by sa sústredili na významný prínos transatlantického hospodárstva v širších súvislostiach. Rokovania by mali pokračovať na základe návrhu dohody, ktorá bola predložená v júni 2004. Vo viacerých kľúčových bodoch tejto dohody by bolo treba dosiahnuť pokrok: v spolupráci na regulačných opatreniach (najmä v otázkach bezpečnosti, štátnej pomoci a verejnej súťaže) a v právach v oblasti dopravy. Kľúčovú otázku vlastníctva a pravidiel riadenia leteckých spoločností USA posudzuje vláda USA.

3.1.6. Služby námornej dopravy a záležitosti týkajúce sa námornej dopravy

Námorná doprava je významným faktorom umožňujúcim svetový a transatlantický obchod. Obchod, ktorý sa uskutočňuje prostredníctvom námornej dopravy, tvorí 90 % celkového objemu medzinárodného obchodu a niektoré jej služby, ako napríklad kontajnerová preprava tovaru, vykazujú stály ročný dvojciferný nárast. EÚ a USA majú odvetvie námornej dopravy, ktoré je vo svojej podstate hospodársky významné a v medzinárodnom obchode má dôležité miesto. Reštriktívna politika nesie riziko prekážania hospodárskemu pokroku a svetovému obchodu. Je potrebné riešiť regulačný rámec námornej dopravy, najmä v oblasti bezpečnostných opatrení, kde by sa mala rozvinúť spolupráca.

Európska komisia začala proces prípravy všeobecnej politiky námornej dopravy a vláda USA prijala v decembri 2004 akčný plán ako reakciu na správu americkej komisie pre oceánsku politiku zo septembra 2004. Spolupráca v tejto oblasti by sa mohla naďalej posilňovať a mala by zahŕňať také otázky, ako je medzinárodný režim oceánov a zákon o moriach, výmenu dát, výskum, námornú bezpečnosť a ochranu životného prostredia, ako aj hospodárske využívanie oceánov a ich zdrojov trvale udržateľným spôsobom.

3.1.7. *Finančné trhy*

Prístup ku kapitálu je zdrojom investícií a inovácií. Finančné trhy EÚ a USA sú už do značnej miery integrované a odrážajú významné krížové investície a kapitálové toky. Je však potrebná ďalšia integrácia. Skutočná integrácia finančných trhov EÚ a USA môže znížiť obchodné náklady na oboch stranách Atlantického oceánu o 60 % a následne zvýšiť objem obchodu o 50 % a znížiť náklady na kmeňový kapitál o 9 %. Naopak, divergencia medzi regulačnými opatreniami alebo ich vedľajšie účinky jednej jurisdikcie na druhú majú v hospodárstve pomerne rozsiahle reťazové účinky. V niektorých oblastiach, ako je napríklad oblasť poisťovníctva v USA, sú na trhu stále tradičné prekážky.

EÚ a USA sú presvedčení o potrebe väčšej konvergenencie a akceptácie funkčnej ekvivalencie v kľúčových oblastiach ako je účtovníctvo a normy auditu, požiadavky na kapitálovú primeranosť bánk a rámcové podmienky pre bankovníctvo a iné finančné trhy, najmä finančné konglomeráty. Regulačný dialóg finančných trhov medzi rozličnými účastníkmi na oboch stranách Atlantického oceánu sa úspešne vysporiadal s viacerými kľúčovými otázkami ako napríklad s niektorými aspektmi implementácie Sarbanes-Oxleyovho zákona, s možnosťou, aby spoločnosti EÚ zrušili svoju registráciu na burzách v USA, a s potrebou konvergenencie účtovných štandardov. V poslednom bode sa už dosiahla politická dohoda. V blízkej budúcnosti by malo prísť k uznaniu Medzinárodných účtovných štandardov (International Accounting Standards – IAS) pre emitentov z Európy v USA, mali by sa začať rozhovory o vzájomnom uznávaní poistenia obchodných rizík a – v oblasti zaistenia – o riešení pri odstránení duplicitnej požiadavky na zaistenie z EÚ, ktorí podnikajú v USA. Pri všeobecnejších otázkach, ako je postoj k riadeniu podniku, by mali Európska komisia a jej partneri v USA naďalej podporovať široký dialóg v kontexte transatlantického dialógu o riadení podnikov.

3.1.8. *Voľný pohyb osôb*

Na štátnych príslušníkov určitých členských krajín EÚ, ktorí chcú navštíviť USA, sa dokonca ani nevzťahuje bezvízový režim. Cieľom EÚ bude zabezpečiť, aby sa súčasný bezvízový režim USA pri krátkodobých pobytoch rozšíril na všetky členské štáty EÚ.

Pokiaľ ide o oblasť podnikania, investície a obchod prostredníctvom dcérskych spoločností sa stávajú hybnou silou transatlantického hospodárstva. Voľný pohyb pracovníkov medzi EÚ a USA pri dlhodobjších pobytoch má zásadný význam. Mala by sa preskúmať možnosť cestovať na základe osobitného štatútu „dôveryhodnej osoby“, aby sa tak zjednodušil pohyb pri cestovaní medzi jednotlivými krajinami, pričom by sa zachovali bezpečnostné postupy.

3.1.9. *Vzájomné uznávanie odbornej kvalifikácie*

Nedostatočné uznávanie odbornej kvalifikácie je prekážkou pri pohybe odborníkov a brzdí hospodársku súťaž v oblasti služieb. Pokusy rokovať o dohodách týkajúcich sa vzájomného uznávania tejto kvalifikácie v tejto oblasti však nepokročili pre neúmerné úsilie, ktoré bolo potrebné na strane USA pri prekonávaní štátnej jurisdikcie. V tejto súvislosti by sa rokovania mali zamerať najmä na odvetvia,

v ktorých je hospodársky záujem alebo potreba odôvodnená dodávateľmi a (alebo) užívateľmi odborných služieb.

V oblasti architektonických služieb profesné organizácie na oboch stranách Atlantického oceánu preukázali osobitný záujem na rokovaní o dohode týkajúcej sa vzájomného uznávania odbornej kvalifikácie a vo svojich diskusiách na túto tému výrazne pokročili. Vzhľadom na túto skutočnosť by bolo potrebné podporovať USA pri poskytovaní politického krytia výsledkov medziprofesných diskusií s cieľom pripraviť u orgánov príslušných pre rokovanie o medzinárodných zmluvách pôdu pre záväznú dohodu o uznávaní odbornej kvalifikácie.

3.2. Dynamika poznatkov a inovácií

3.2.1. Nové technológie

3.2.1.1. Informačné a komunikačné technológie (ICT): regulácia pre inováciu

Tvorcovia regulačných opatrení na oboch stranách Atlantického oceánu sa boria s úlohou, ktorú predstavuje rýchle sa rozvíjajúca digitálna ekonomika a konvergencia telekomunikačných, výpočtových a vysielacích technológií. Zúčastnené strany na oboch stranách Atlantického oceánu sú znepokojené prekážkami, ktoré môžu byť dôsledkom rozličného regulačného prostredia. Európska komisia a USA už diskutujú o najvýznamnejších otázkach v rámci dialógu informačnej spoločnosti EÚ a USA, intenzívnejšia koordinácia v dodávateľskom sektore by ďalej pomohla zabrániť vzniku neodôvodnenej nesúrodosti a podporila by rozvoj inovačných technológií na oboch stranách Atlantického oceánu.

Pri rozvoji informačných a komunikačných technológií sa otvára široký priestor práce na spoločných úlohách a pri ohrození. EÚ a USA by mali podporovať rozsiahle využitie kľúčových technológií, ako sú napríklad širokopásmové identifikačné zariadenia fungujúce na rádiových frekvenciách a iné inovačné technológie, ktoré by mohli prispieť k podpore transatlantických inovácií a rastu. Zároveň by sa mali usilovať, aby nedochádzalo k ich zneužívaniu, ktorým sa znižuje potenciál týchto technológií pre všetkých používateľov, a to napríklad spoluprácou pri obmedzovaní spamu a účasťou na spoločnom boji proti novým hrozbám, akými sú „spyware“ a iné formy „malwaru“.

3.2.1.2. Vesmír

Čiastočne z dôvodu kontroly vývozu si USA ponecháva svoje vedúce postavenie v oblastiach, ktoré na trhu nie sú zastúpené, ako napríklad pri niektorých súčiastkach satelitných zariadení. Ako však ukázala dohoda o programe Galileo, môžu sa začať rovnocenné diskusie, ktoré by mali byť zamerané na stanovenie spoločných záujmov a vytvorenie priaznivého prostredia pre spoluprácu v oblasti vedy o vesmíre a komerčných aplikácií v tejto oblasti potenciálneho rastu špičkových technológií.

EÚ a USA by mali začať štruktúrovaný dialóg zameraný na dva významné aspekty. Po prvé, podporovať spoluprácu v kľúčových oblastiach, ako je napríklad pozorovanie Zeme, satelitná navigácia (Galileo, systém snímačov polohy GPS), elektronická komunikácia, veda o vesmíre a jeho prieskum, ako aj podpora rozvojových krajín pri činnostiach týkajúcich sa vesmíru. Po druhé, zároveň riešiť

zvyšné regulačné bariéry na vytvorenie riadne fungujúceho transatlantického trhu vo výrobnom odvetví zameranom na vesmír. Ťažiskovými otázkami by bolo odstrániť zbytočné kontroly USA v rámci regulácie medzinárodného obchodu so zbraňami a liberalizovať medzinárodný trh s vesmírnou technikou.

3.2.2. *Duševné vlastníctvo*

Ochrana duševného vlastníctva na podporu inovácií, zamestnanosti, hospodárskej súťaže je základným hospodárskym cieľom, ktorý si vytýčili EÚ i USA. Je potrebné bojovať proti bezhraničnému falšovaniu a pirátstvu a zmierniť finančne náročné rozdiely v spôsobe ochrany duševného vlastníctva na oboch stranách Atlantického oceánu.

Na základe dvojnásobného záväzku, ku ktorému sa EÚ prihlásila vo svojej smernici o presadzovaní z roku 2004, by EÚ a USA mali zvýšiť spoluprácu v otázkach duševného vlastníctva, pričom by mali začať preverením, či je všetko v poriadku v krajinách, ktoré ich tvoria, a pokračovať pri riešení problémov týkajúcich sa duševného vlastníctva vo vybraných tretích krajinách, najmä formou spoločného úsilia v boji proti pirátstvu a falšovaniu. Vo všeobecnom kontexte by sa naďalej mali zaoberať právnymi otázkami zásadného významu, ako sú patenty (pričom by preverili tvorivé spôsoby ako zmenšiť rozpor medzi zásadou „kto vynášiel“ a „kto prihlásil“) a ochrana tých, ktorí vysielajú s využitím nových technológií. Intenzívnejší dialóg musí podporiť ochota zo strany USA implementovať pravidlá týkajúce sa práv ochrany duševného vlastníctva v súvislosti s pravidlami Svetovej obchodnej organizácie a podpora plnej účasti Európskeho spoločenstva vo výboroch Svetovej organizácie duševného vlastníctva v prípadoch, keď ide o pôsobnosť Spoločenstva. Je tiež potrebné zabezpečiť, aby sa práva duševného vlastníctva v digitálnych médiách rozvíjali spôsobom, ktorý zachová tradičnú snahu vyvážiť záujmy majiteľov obsahu a užívateľov.

3.2.3. *Výskum a vývoj*

Uznanie významnej úlohy, ktorú majú zohrávať činnosti v rámci výskumu a vývoja pri podpore konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu je ťažiskom obnovenej lisabonskej agendy. Aj EÚ pred istým časom uznala príspevok, ktorý môže poskytnúť k realizácii svojho hospodárstva podnecovaného znalosťami tým, že otvorí aktivity zaradené do ďalších rámcových programov výskumným a vedeckým inštitúciám z tretích krajín. Viaceré aktivity sa uskutočnili od roku 1998⁴ v rámci dohody o vede a technike medzi EÚ a USA a naďalej pokračujú spoločnými projektmi s účasťou spoločností a výskumných ústavov z USA v takých oblastiach, ako sú priemyselné materiály, palivové články, inteligentné výrobné systémy, biotechnológie⁵ a aspekty klimatických zmien. V týchto i iných oblastiach by mala byť posilnená spolupráca v rámci pripravovaného 7. rámcového programu výskumu a rozvoja.

⁴ Tu treba pripomenúť existenciu dohôd Euratomu z roku 1996 (štiepenie) a 2001 (syntéza).

⁵ Na základe činnosti pracovnej skupiny Európskej komisie-USA o biologickom výskume, ktorá bola zriadená v roku 1990 ako bilaterálny konzultačný mechanizmus.

EÚ a USA by mali pokračovať v spoločnej práci na vytipovaní prioritných oblastí výskumnej spolupráce s cieľom:

- vytvárať transatlantický hospodársky rast, rozvíjať nové transatlantické trhy (napr. technológie vodíkových palivových článkov a nanotechnológie) a hľadať riešenia spoločných úloh v oblasti regulácie;
- podporovať bezpečné hospodárske prostredie, najmä spoluprácou s USA v oblastiach týkajúcich sa bezpečnosti občanov. Sem patria obe oblasti uvedené v Prípravnej činnosti Komisie (KOM(2004) 72) o výskume v oblasti bezpečnosti (napr. ochrane proti chemickým a biologickým hrozbám teroristov a zvýšenie krízového manažmentu), ako aj v oblasti informačných a komunikačných technológií súvisiacich s bezpečnosťou a spoľahlivosťou komplexných sieťových systémov a informačnej infraštruktúry v programe technológií informačnej spoločnosti.

3.2.4. *Energia*

V kontexte nedávnych vysokých a nestabilných cien ropy a potrebe riešiť otázku klimatických zmien by EÚ a USA mali užšie spolupracovať na posilnení politického dialógu o účinnosti energie a otázkach obnoviteľnej energie, ako aj pri vývoji čistých technológií (napr. zachytávanie uhlíka a jeho uchovávanie a iné technológie výroby nízkouhlíkových látok).

3.2.5. *Vzdelávanie a odborná príprava*

EÚ a USA by mali naďalej spolupracovať na obnove a posilnení súčasnej dohody o vyššom stupni vzdelávania a odbornej príprave, ktorej platnosť sa končí koncom roka 2005, aby tak podporili vzájomné výmeny ľudí v rámci vzdelávania a rozvíjali opatrenia zamerané na danú politiku týkajúce sa kvality a kompatibility vzdelávania, ako aj vzdelávacích systémov, prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetkých a otvorenia vzdelávania a systémov odbornej prípravy celému svetu. Mal by sa preskúmať potenciál podpory výskumu a výmeny univerzitných pedagógov, výskumných pracovníkov a študentov v oblastiach, ktoré prispievajú k prehĺbeniu hospodárskych vzťahov medzi EÚ a USA.

3.3. **Prepracovaný a bezpečný hraničný režim pre rýchlejšie podnikanie a investície.**

V dôsledku udalostí z 11. septembra 2001 vlády na celom svete zaviedli nové bezpečnostné opatrenia. Zúčastnené strany na oboch stranách Atlantického oceánu zdôraznili výrazný dopad, ktorý mali tieto opatrenia na medzinárodný obchod. Úlohou je nájsť rovnováhu medzi zvýšenými požiadavkami na bezpečnosť a pokračovaním v otvorenom a bezpečnom obchode a doprave cestujúcich. Plynulejší obchod a účinnejšie bezpečnostné opatrenia sa vzájomne nevyklučujú. Opatrenia na uľahčenie obchodu zamerané na zabezpečenie rovnakej úrovne a urýchlenie jeho priebehu pre štandardné hospodárske subjekty môžu tiež zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň kontroly.

Na základe už dosiahnutých pozitívnych výsledkov by, pokiaľ ide o dohodu EÚ-USA o užšej colnej spolupráci v oblasti bezpečnosti dopravy, EÚ a USA mali zintenzívniť dialóg, založený na zásadách reciprocity a vzájomného rešpektovania.

Zvláštnu pozornosť je potrebné venovať:

- podpore všeobecných cieľov stanovených v dohode Európskeho spoločenstva a USA o užšej colnej spolupráci v oblasti bezpečnosti dopravy: (i) úplná reciprocita a vzájomné uznávanie bezpečnostných noriem, hodnotenie rizika, kontrolných opatrení a výsledkov, ako aj programov partnerstiev jednotlivých výrobných odvetví a ii) spolupráca na opatreniach ako systém jednorazového zadávania údajov pri dovoze a vývoze, jediného prístupového miesta a elektronických colných postupov, ktoré sa zavedú na základe colných právnych predpisov Spoločenstva;
- výmene najvhodnejšej praxe a spolupráce pri implementácii koncepcie „oprávneného hospodárskeho subjektu“ (OHS) v EÚ. Cieľom by malo byť presiahnuť rámec kompatibility koncepcie OHS s programom colného a obchodného partnerstva proti terorizmu v USA (COPPT) tým, že by USA boli vyzvané zmodernizovať svoju koncepciu tak, aby bola svojím rozsahom úplne ekvivalentná koncepcii EÚ a tým, že by sa dosiahli vzájomné uznanie a reciprocita oboch programov;
- súhlasu s USA v otázke odstránenia duplicity kontrol, ktorá je dôsledkom súbežnej aplikácie súborov existujúcich a niekedy protirečivých noriem. Namiesto toho by sa malo zdôrazňovať vzájomné uznávanie a reciprocitu. So zreteľom na colné kontroly by bolo potrebné aktívne pristupovať ku všeobecným cieľom vzájomného uznávania a reciprocitu noriem kontroly a kontrolných opatrení;
- diskusiám s USA sústredeným na implementáciu „zákona o verejnom zdraví, bezpečnosti a pripravenosti reakcie na bioterorizmus“, ktorým by sa zabezpečil minimálny dopad na obchod;
- poskytnutiu nových podnetov pri rozvoji svetových bezpečnostných noriem, najmä podporou bezpečnostných noriem dohodnutých medzi Európskym spoločenstvom a USA prostredníctvom Svetovej colnej organizácie (SCO), Medzinárodnej organizácie civilného letectva a Medzinárodnej námornej organizácie. Bežným príkladom je vývoj na platforme Svetovej colnej organizácie týkajúci sa návrhu rámca noriem bezpečnosti a uľahčenie svetového obchodu, ktorý prijme Rada pre colnú spoluprácu na konci roku 2005 a ktorý budú neskôr členovia SCO implementovať.
- ďalšou oblasťou, kde EÚ a US majú rovnaké obavy, sa dotýka boja proti podnikovým a finančným podvodom, prania peňazí, financovania terorizmu, daňových podvodov a únikov korupcie a iných protizákonných finančných a podnikových postupov riadenia. EÚ a US by preto mali nabádať svojich partnerov, aby prijali najvyššie normy pre transparentnosť, výmenu informácií a spoluprácu medzi príslušnými orgánmi.

Ak bude Spoločenstvo schopné stať sa plnoprávnym členom SCO v súlade s prihláškou, ktorú po prvýkrát podalo v roku 2000, bude môcť lepšie prispievať k celosvetovému pokroku v otázkach bezpečnosti. Podpora tejto prihlášky zo strany USA je vzhľadom na to veľmi dôležitá.

4. PLNENIE HOSPODÁRSKÝCH CIEĽOV

Zúčastnené strany, ktoré absolvovali konzultácie s EÚ, zdôrazňovali, že v minulosti iniciatívy EÚ v oblasti hospodárstva týkajúce sa USA často nezískali potrebný politický záujem, ktorý bol potrebný, aby ich podpora pretrvávala a dosahovala výsledky v celosvetovom meradle.

Podľa názoru Komisie by vedúci predstavitelia na samite v roku 2005 mali zamerať rokovania tak, aby preskúmali všetky prostriedky vedúce ku kvalitatívnemu posunu v hospodárskych vzťahoch EÚ a USA. Politické záväzky na vysokej úrovni by sa mali zdvojnásobiť a zároveň by sa na samite EÚ-USA mal potvrdiť celkový cieľ zameraný na bezbariérový transatlantický trh.

4.1. Nástroje politiky

Medzi prostriedky, ktorými možno tieto vytipované hospodárske iniciatívy ďalej rozvíjať, by mali patriť:

- príprava fóra na vysokej úrovni, ktoré by sa zaoberalo spoluprácou v oblasti regulácie a na ktorom by sa zúčastňovali špičkoví tvorcovia regulačných opatrení v jednotlivých odvetviach za obe strany, stretávali by sa pred samitami EÚ-USA a vedúcim predstaviteľom zúčastňujúcim sa na samitách by každoročne predkladali plán postupu s vhodnými cieľmi a na budúcnosť zameranými prioritami. Pri svojej činnosti by toto fórum malo vziať do úvahy a ďalej rozvíjať sedem kľúčových prvkov posilnenej spolupráce v oblasti regulácie, ktoré sú uvedené v oddieli 3.1.1, prerokovať všeobecnú politiku regulácie, poskytnúť dostatočný čas súčasným i v budúcnosti vedeným rozhovorom o regulácii, nasmerovať ich a preskúmať pokrok pri implementácii postupového plánu. Fórum by od zúčastnených strán malo vyžadovať vstupy;
- podpora dialógu medzi zákonodarnými orgánmi na oboch stranách o prioritách pri regulačnej spolupráci ako významného vonkajšieho rozmeru procesu reformy regulačných opatrení u oboch partnerov, aby bolo možné prekonať interné prekážky regulačnej spolupráce, vrátane problémov s autorizáciou a zdrojmi;
- podľa potreby spolupráca na riešení problémov v tretích krajinách alebo na predkladaní bilaterálnych návrhov na medzinárodných *fórach*;
- záväzné sektorové dohody, napríklad:
 - (a) riešiť viaceré hospodárske otázky uvedené v oddieli 3.1 vrátane uľahčenia investícií, verejného obstarávania, služieb námornej dopravy a vzájomného uznávania odborných kvalifikácií; alebo
 - (b) ak dobrovoľná spolupráca v oblasti regulácie nie je vo vybranej oblasti dostatočným nástrojom, a to najmä vtedy, ak inak nie je možné dosiahnuť pokrok alebo ak je súčasné memorandum o porozumení medzi tvorcami regulačných opatrení na zabezpečenie pokroku nedostatočné. Tieto dohody by mali byť podporené zriadením vhodných mandátov a pridelením vhodných zdrojov s primeranými bezpečnostnými opatreniami, ktoré by zabezpečili ich presadzovanie

u oboch partnerov i v medzinárodných vzťahoch. Tieto sektorové dohody uzavreté z iniciatívy tvorcov regulačných opatrení by nezasahovali do regulačnej autonómie.

- vziať do úvahy vývoj so zreteľom na regulačnú spoluprácu, zohľadniť záväzný horizontálny prístup k oblastiam v kompetencii Spoločenstva, ktoré zahŕňujú sedem kľúčových prvkov posilnenej spolupráce uvedených v oddieli 3.1.1. Tým by sa stala záväznou iba povinnosť spolupracovať a konzultovať v týchto oblastiach. Nezasahovalo by to do regulačnej autonómie tým, že by boli stanovené záväzné výstupy alebo spoločná metodika.

Mala by posúdiť aj možnosť vytvoriť spoločnú pracovnú skupinu obchodu, spotrebiteľov a vlád s využitím kombinovaných zdrojov transatlantického dialógu medzi obchodom a spotrebiteľmi.

5. VŠEOBECNÉ POLITICKÉ ZÁMERY VZŤAHOV EÚ-USA

Posudzovanie rámca hospodárskych vzťahov EÚ-USA nevyhnutne nastoľuje súvisiacu otázku politických štruktúr⁶.

5.1. Nový transatlantický program (NTP) – nezávislé hodnotenie

Nový transatlantický program vznikol v roku 1995. Vzhľadom na desiate výročie jeho vzniku Európska komisia objednala vypracovanie nezávislej správy⁷ na zhodnotenie, do akej miery boli splnené stanovené jeho ciele a na návrh možností do budúcnosti.

Zo správy vyplýva, že spolupráca EÚ a USA bola v desaťročí od roku 1995 všeobecne na dobrej úrovni. Mnohé z najvýznamnejších cieľov NTP, napríklad ciele v súvislosti so strednou a východnou Európou a Balkánom, boli v podstate dosiahnuté. V rámci NTP boli výmeny medzi EÚ a USA intenzívnejšie, systematickejšie a produktívnejšie. Medzi partnermi, ktorí predtým komunikovali málo, sa nadviazal pravidelný dialóg. Nový transatlantický program bol, často v súlade s rozšírenými právomocami EÚ, dosť flexibilný, aby sa doň včlenili nové otázky ako bezpečnosť oboch partnerov a opatrenia proti terorizmu. Aj spolupráca v otázkach zahraničnej politiky sa zintenzívnila.

V tejto správe sa však hospodársko-politické vzťahy medzi EÚ a USA hodnotia pozitívne i negatívne, pričom sa uvádza nedostatočná implementácia hospodárskych dohôd a potreba zapojiť na oboch stranách najvýznamnejších tvorcov legislatívy a regulačných opatrení. Na záver sa uvádza, že program hospodárskej politiky EÚ a USA je potrebné začať odznova.

⁶ V súčasnosti pozostávajú z transatlantického vyhlásenia z roku 1990 a z nového transatlantického programu z roku 1995.

⁷ „Preskúmanie rámca vzťahov medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi – nezávislá štúdia“, správa akademického tímu pod vedením profesora Johna Petersona predložená 18. apríla 2005.

V správe sa dospelo k záveru, že dialóg medzi EÚ a USA je poznačený nedostatkom politickej angažovanosti na najvyššej politickej a oficiálnej úrovni a že samotná EÚ vo Washingtone nenachádza dostatočné pochopenie. V správe sa okrem toho uvádza, že nedostatky v NTP sú všeobecne známe. Po prvé, mnohí negatívne hodnotili, že pre nedostatok politickej vôle je jeho schopnosť zahrnúť najpálčivejšie problémy obmedzená. Po druhé, konštatovali, že verejnosť ho takmer nepozná a vníma ho ako technokratické cvičenie. Po tretie, ponosovali sa na priveľké množstvo procesov, neúmerne k reálnemu prínosu, jeho tendenciu byť preťažený problémami a neschopnosť stanoviť priority medzi kľúčovými strategickými otázkami. Napokon, cítili, že nedostatočná transparentnosť zapríčiňuje medzi členskými štátmi EÚ slabú angažovanosť a že sa nepodarilo zapojiť doň tvorcov legislatívy a umožniť im vyjadriť sa v rámci výmen.

V správe sa uvádza, že niektoré zúčastnené strany argumentovali, že na zabezpečenie pokroku je potrebná preklenovacia dohoda o partnerstve medzi EÚ a USA. Jej výhodou by bolo, že by sa vzťahy s USA po prvý raz dostali na pevný zmluvný základ. V politických kruhoch na oboch stranách Atlantického oceánu má však podľa správy takáto dohoda iba malú podporu. Obsahuje aj varovanie pred očakávaním prekračujúcim rámec toho, čo v politike možno dosiahnuť.

V správe sa na záver uvádza, že NTP by sa mala zahrnúť do širšieho preklenovacieho rámca a že by sa mala mobilizovať väčšia politická vôľa.

5.2. Napĺňanie politického profilu vzťahov EÚ-USA, aby zodpovedali našim ambíciám

Komisia zastáva názor, že je potrebné politicky zviditeľniť vzťahy EÚ-USA a zabezpečiť, aby boli strategickejšie a efektívnejšie a aby sa tak mohla uskutočniť naša spoločná vízia demokratickejšieho, mierového a prosperujúceho medzinárodného poriadku. Teraz je vhodný čas. Nedávna návšteva prezidenta a ministra zahraničných vecí USA v Bruseli ukázala, že aj USA majú záujem na užšej spolupráci.

Jedným z jej výsledkov môže byť obnovená transatlantická deklarácia s dôrazom na spoločných hodnotách a rozvoji priorít pri spoločnom postupe založenom na uznaní, že hospodárske vzťahy EÚ a USA charakterizuje vzájomná závislosť a že obe krajiny majú záujem riešiť všeobecné svetové i regionálne úlohy⁸. To môže politicky zviditeľniť dialóg EÚ-USA a zároveň sa EÚ stane hráčom na medzinárodnej politickej scéne, a to v neposlednom rade v dôsledku reformy svojich zahraničnopolitických inštitúcií.

⁸ S podobnou myšlienkou prišiel aj prezident John F. Kennedy vo svojom prejave vo Philadelphii 4. júla 1962: „...Spojené štáty budú pripravené na vyhlásenie o vzájomnej závislosti,... budeme pripravení so zjednotenou Európou diskutovať o spôsoboch a prostriedkoch vytvárania konkrétneho atlantického partnerstva, vzájomne výhodného partnerstva medzi novou úniou, ktorá sa v súčasnosti objavuje v Európe, a starou americkou úniou, ktorá tu bola založená pred 175 rokmi.. To všetko nemožno dosiahnuť za rok, ale nech svet vie, že je to našim cieľom.“

Okrem toho je potrebné urobiť ďalšie pokusy do výmeny medzi EÚ a USA priamo zapojiť tvorcov legislatívy, aby sa tak v EÚ napravil nedostatok pochopenia úlohy, ktorú kongres zohráva v USA a v USA zasa funkcie Európskeho parlamentu. Prepracovanie legislatívneho dialógu by sa malo stať súčasťou širšieho úsilia urobiť zo vzťahu medzi EÚ a USA skôr obrátený proces.

Prepracovaný rámec vzťahu EÚ a USA bude musieť odrážať príslušné ustanovenia Zmluvy o ústave pre Európu, keď bude prijatá.

Komisia preto odporúča, aby sa preverili nasledujúce možnosti:

- dať vzťahu silnú politickú podporu, aby sa mohol rozvíjať a zlepšovať jeho súčasný rámec;
- zamerať samity Ú-USA na stanovenie strategických priorít a vyhodnocovanie pokroku pri dosahovaní cieľov z predchádzajúcich rokov;
- rokovať o novom spoločnom akčnom pláne na implementáciu politických priorít a ich aktualizácia na každoročnom samite EÚ-USA;
- vytvoriť platformu na výmenu názorov o makroekonomických otázkach spoločného záujmu;
- zintenzívniť dialóg transatlantických tvorcov legislatívy (účasť zástupcov Európskeho parlamentu a oboch snemovní Kongresu USA) ako prvý krok k plnoprávnemu „transatlantickému zhromaždeniu“⁹. Tento dialóg by sa zakladal na širšom porozumení vlastnej právomoci, ako je to v súčasnosti, vrátane otázok regulácie, ako sa uvádza v oddieli 4.1. Jeho zložky by mohli obsahovať:
 - (c) vytváranie synergií medzi dialógmi v rámci domény najvyššej úrovne (TLD) a NTP prostredníctvom volených zástupcov s príslušnou špecializáciou na jednotlivé politiky a koordinácia stretnutí;
 - (d) tlak na Európsky parlament a Kongres USA, aby: i) začali nové spoločne financované programy výmeny pracovníkov v oblasti legislatívy a ii) vytvorili malý a výkonný sekretariát TLD;
 - (e) sponzorovanie študijnej skupiny EÚ vytvorenej z členov Kongresu USA, ktorí by boli hosťami Delegácie Komisie vo Washingtone;
 - (f) usporiadanie samitov tvorcov legislatívy, ktoré by sa konali pred samitom EÚ-USA;

⁹ V tejto súvislosti rezolúcia Európskeho parlamentu o transatlantických vzťahoch z 13. januára 2005 obsahovala konštatovanie, že Parlament „sa domnieva, že dialóg transatlantických tvorcov legislatívy by sa mal naplno aktivovať, že by sa medzi oboma stranami mal okamžite zriadiť systém včasného varovania a že doterajšia medziparlamentárna výmena by sa postupne mala zmeniť na transatlantické zhromaždenie.“

- podporiť dialóg medzi zástupcami sociálnych partnerov z EÚ a USA vrátane konferencie tripartity v oblasti vzťahov vo výrobných odvetviach;
- obnovenie dialógu medzi občianskymi organizáciami EÚ a USA, akademickou obcou oboch partnerov a iných subjektov z praxe;
- rozšíriť vzájomné výmeny ľudí.

Komisia tiež zväží možnosť spolu s členskými štátmi začať v USA kampaň na podporu chápania, čo je EÚ a čo je jej úlohou.

6. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Navrhované iniciatívy majú vytvoriť prvý koherentný súbor ako vklad k vytvoreniu spoločnej stratégie zameranej na budúcnosť pri zvyšovaní úsilia vytvoriť bezbariérový trh v rámci hospodárskeho partnerstva EÚ-USA a posilniť širší rámec vzťahov EÚ-USA. EÚ i USA však zároveň musia uznať, že v duchu, ktorý EÚ uplatňuje pri obnove lisabonskej agendy, je menšia polovica akcií navrhovaných v rámci transatlantického hospodárskeho partnerstva z roku 1998 už realizovaná. Kvalitatívny skok v spolupráci a pravidelné pozorné určovanie priorít, monitorovanie výsledkov na politickej úrovni a ich sledovanie na úrovni riadiacich pracovníkov vrátane stáleho napojenia na každoročne organizovaný samit musí byť preto predpokladom každej novej iniciatívy. Pri zavádzaní nových myšlienok je potrebné uplatňovať jednak disciplínu, jednak realizmus.

Komisia odporúča:

- na základe tohto oznámenia spolu so Spojenými štátmi a v zmysle uvedených návrhov pripraviť spoločnú stratégiu na zintenzívnenie hospodárskeho partnerstva EÚ a USA vo forme vyhlásenia na samite EÚ-USA v roku 2005. V tomto vyhlásení by:
 - (a) boli čo najpresnejšie stanovené ciele a odvetvia pre dosiahnutie kvalitatívne novej úrovne hospodárskeho partnerstva medzi EÚ a USA pri budovaní bezbariérového trhu;
 - (b) priami oprávnení účastníci rokovaní na oboch stranách v príslušných dohodnutých odvetviach boli vyzvaní, aby do šiestich mesiacov vypracovali časovo rozvrhnuté realizačné plány umožňujúce dosiahnuť čo najviac cieľov uvedených v tomto oznámení s využitím vhodnej kombinácie nezáväzných a záväzných prístupov;
- v období príprav na samit EÚ-USA v roku 2005 preskúmať možnosti uvedené v oddieli 5 na posilnenie celkového rámca vzťahov EÚ-USA a, ak to obe strany považujú za vhodné, včas pripraviť návrh vedúcim predstaviteľom na samit EÚ-USA v roku 2006.

FORMA HODNOTENIA DOPADU

NÁZOV NÁVRHU

Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu a Hospodárskemu a sociálnemu výboru:
„Posilnenie partnerstva EÚ-USA v 21. storočí“

REFERENČNÉ ČÍSLO DOKUMENTU

1. AKÉ SÚ PRAVDEPODOBNÉ DOPADY NÁVRHU?

1.1 *Hospodársky dopad*

Vytvorenie pozitívneho hospodárskeho dopadu je ťažiskom iniciatívy Komisie na zvýšenie transatlantického hospodárskeho partnerstva.

Tento návrh pravdepodobne podnieti hospodársky rast v EÚ. Odstraňovaním prekážok na oboch stranách Atlantického oceánu sa zvýši objem obchodu, investícií a možností v oblasti verejného obstarávania. Úplným odstránením týchto prekážok sa dosiahne efektívnejšia výroba tovaru a účinnejšie poskytovanie služieb v Európe a to bude prospešné pre väčšie hospodárske celky. Okrem toho je možné dosiahnuť vzájomné uznanie, ba až harmonizáciu rôzniacich sa noriem, ktoré sú pre súčasný obchod prekážkou, pričom sa to odrazí v znížených nákladoch spoločností.

Posilnená spolupráca s USA v oblasti výskumu a vývoja bude významným príspevkom k podnetu v oblasti inovácií. V odvetviach, v ktorých sú možnosti nového transatlantického alebo aj svetového trhu (napr. technológie výroby vodíkových palivových článkov), spoločný výskum podporí rozvoj nových technológií. Okrem toho, práca, ktorá sa má vykonať v oblasti ochrany práv duševného vlastníctva (PDV), môže zabezpečiť lepšiu ochranu PDV tým, že pridá stimuly na výskum s cieľom získať inovované produkty a postupy.

1.2 *Dopad na životné prostredie*

K účasti na procese konzultácií boli vyzvaní aj zástupcovia organizácií na ochranu životného prostredia. Keďže sú však pripravované politické riešenia ešte stále pomerne všeobecné a bolo by potrebné zmeniť ich na konkretizované návrhy, konkrétne problémy týkajúce sa možného dopadu na životné prostredie bude potrebné riešiť neskôr. V tomto významnom bode však možno konštatovať, že dopad navrhovaného oznámenia na životné prostredie bude pravdepodobne obmedzený a vcelku pozitívny. Odstraňovanie obchodných prekážok, ktoré by prípadne vznikli z partnerstva EÚ a USA, a následný rozvoj obchodu by mali podporiť prospech z využívania prírodných zdrojov. Možný účinok z rozsahu, t. j. zvýšené využívanie zdrojov napojené na hospodársky rast, by malo byť menej výrazné a obe strany ho zmenšia, keďže majú možnosti a regulačný rámec na riešenie takýchto dôsledkov.

Partnerstvo okrem toho podporí lepšiu koordináciu medzi obchodnými politikami EÚ a USA v oblastiach, ktoré majú zásadný význam pri ochrane životného prostredia a zdravia spotrebiteľov, napríklad v sanitárnej a fyto-sanitárnej politike, obchode a životnom prostredí.

V prípade, ak by navrhované možnosti politiky viedli k záväzným postojom alebo legislatívnym návrhom, vykonalo by sa dôsledné hodnotenie dopadu na životné prostredie v súlade s oznámením o hodnotení dopadu KOM/2002/0276, konečná verzia.

1.3 *Spoločenský dopad*

Pokiaľ znižovanie prekážok obchodu a investícií podporí hospodársky rast, návrh bude mať pravdepodobne pozitívny dopad na *zamestnanosť*. Pokiaľ ide o *platy*, je potrebné uviesť, že obavy, že väčšia otvorenosť trhu vytvorí tlak na znižovanie plátov, v transatlantickom kontexte nie sú opodstatnené, ak úrovne plátov budú porovnateľné.

Je potrebné uviesť, že jedným z najdôležitejších cieľov návrhu je zlepšiť transatlantickú spoluprácu v oblasti *zdravotníctva a bezpečnostných noriem*. Zvýšená transparentnosť a ochrana spotrebiteľa prinesie európskym spotrebiteľom prospech. Obe strany by si pritom zachovali úplnú regulačnú autonómiu.

V návrhoch uvedených v oznámení nie je nič, čo by mohlo narušiť sociálny model.

1.4 *Dopad na tretie krajiny a medzinárodné vzťahy*

Dopad na tretie krajiny sa významným spôsobom rozvinie v troch oblastiach: i) spoločné úsilie EÚ a USA pri podpore ochrany PDV, ii) podpore celosvetových telekomunikačných noriem a zavedenie nezávislých telekomunikačných regulácií v tretích krajinách, iii) spoločné úsilie EÚ a USA pri stanovení noriem na celosvetových *fórach*.

Návrh Komisie nemá účinok na záväzky EÚ voči Svetovej obchodnej organizácii. Navrhované iniciatívy sú zlučiteľné a pravidlami Svetovej obchodnej organizácie a dopĺňajú ich. Kódex technických prekážok obchodu Svetovej obchodnej organizácie umožňuje EÚ uzatvárať dohody o vzájomnom uznávaní a prijímať technické predpisy iných krajín ako rovnocenné.

2. **AKO MONITOROVAŤ A HODNOTIŤ VÝSLEDKY A DOPADY NÁVRHU PO IMPLEMENTÁCII?**

Komisia odporúča vytvorenie spoločnej stratégie na posilnenie hospodárskeho partnerstva EÚ a USA, ktorá by bola vodidlom pre príslušných účastníkov rokovaní na oboch stranách v dohodnutých odvetviach, a čo najskoršie vypracovanie plánov implementácie, aby sa v čo najširšom rozsahu dosiahli ciele uvedené v tomto oznámení. Účastníkov rokovaní tiež podnecuje k začatiu prác na záväznej dohode o hospodárskom partnerstve. Monitorovanie implementácie by sa dosiahlo súčasnými i ďalšími navrhovanými štruktúrami dialógu.

3. **KONZULTÁCIE ZÚČASTNENÝCH STRÁN**

3.1 *S ktorými zúčastnenými stranami prebehli konzultácie a aké boli ich výsledky?*

V zmysle programu vytýčeného vo vyhlásení zo samitu z roku 2004 boli zúčastnené strany z EÚ i z USA vyzvané vyjadriť sa, ako by bolo možné zlepšiť hospodárske partnerstvo s USA. Verejná diskusia prostredníctvom dotazníkov sa začala 30.

septembra 2004. Podnikateľská sféra, environmentálne a spotrebiteľské organizácie, odbory a iné zainteresované skupiny a jednotlivci boli vyzvaní vyjadriť svoje názory na prekážky, s ktorými sa stretávajú pri obchodovaní alebo vzájomných investíciách na trhoch, ako aj o budúcnosti obchodných a hospodárskych vzťahov medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi.

Tento dotazník bol zverejnený na internetovej stránke „Váš hlas v Európe“ a bol prístupný do 31. decembra 2004. Na jeho základe prišlo asi 100 vecných a konštruktívnych príspevkov. Odozva pochádzala zo širokého spektra zúčastnených strán. Príspevky zúčastnených strán, ktoré súhlasili, boli zverejnené na internete.

Zúčastnené strany mali tiež príležitosť vyjadriť svoje názory na konferenciách zúčastnených strán v Bruseli 22. októbra 2004 a 7. marca 2005.

3.2 *Súlad s minimálnymi normami konzultácií*

Komisia zabezpečila, aby príslušné strany mali možnosť vyjadriť svoje názory na otázku ako rozvíjať transatlantické hospodárske partnerstvo. Tým, že všetky zúčastnené strany pozvala zúčastniť sa na dvoch konferenciách a vyplniť komplexný dotazník, Komisia zabezpečila, aby sa v procese konzultácií dostatočne zohľadnili všetky záujmy. Rovnako zabezpečila, aby dostatočne dlhé termíny zúčastneným stranám poskytli dostatok času na vyjadrenie ich reakcií. Napokon, zverejnením príslušných informácií boli splnené aj požiadavky Komisie na publikovanie a odozvu.